

4. Шешкуєв О. А. Інвестування в людський капітал як пріоритетний напрямок інвестування в Україні / О. А. Шешкуєв, К. В. Власенко, Ю. Г. Ільяшенко // БІЗНЕСИНФОРМ. – 2009. – № 11 (2). – С. 190–191.
5. Уменко Н. В. Методологічні особливості моделей інвестування в розвиток людського капіталу / Н. В. Уменко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 4. – С. 65–70.
6. Чухно А. А. Індекс людського розвитку в системі міжнародних інтеграційних процесів / А. А. Чухно // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2007. – № 5. – Т. 1. – С. 75–78.
7. Д'яченко Ю. Ю. Використання теорії трансакційних витрат для оцінки ефективності розвитку персоналу / Ю. Ю. Д'яченко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2008. – Вип. 32. – С. 121–125.

Надійшла 13.08.2011

УДК 330.322.2:332.1

О. В. САВЛУК

Луцький національний технічний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РЕГІОНУ

У публікації проведено дослідження поняття „інвестиційна привабливість”, визначено сутність категорій „інвестиційний клімат”, „інвестиційна діяльність”, „інвестиційна активність”, визначено відмінність між категоріями „інвестиційна привабливість” та „інвестиційний клімат”, що дозволяє краще вивчити категорію „інвестиційна привабливість” та шляхи її покращення.

In a publication has been conducted the research of concept " the investment attractiveness", was determined essence of categories " the investment climate", "the investment operation", "the investment activity", was determined a difference between categories" the investment attractiveness" and " the investment climate", because this allow to learn a category " the investment attractiveness" more better.

Ключові слова: інвестиційна привабливість регіону, інвестиційний клімат регіону, інвестиційна діяльність регіону, інвестиційна активність регіону, інвестиційний потік.

Вступ. На сьогодні основою сталого розвитку регіону є побудова ефективної інвестиційної політики, яка б сприяла припливу інвестиційних ресурсів, необхідних для нарощення економічного, фінансового, виробничого, науково-технічного, інтелектуального, інноваційного, трудового та інших видів потенціалу, а також підвищення конкурентоспроможності країни та регіонів у світовому просторі. Інвестиції є основою та запорукою ефективного функціонування господарської системи і торкаються усіх сфер господарської діяльності, визначаючи процес соціально-економічного розвитку. На сьогоднішній час інвестиції виступають найважливішим засобом забезпечення умов ефективного функціонування регіону, розширення напрямків діяльності, мобілізації ресурсів та раціонального їх використання.

В сучасних умовах для успішного залучення інвестицій та активізації інвестиційних процесів необхідно підвищувати інвестиційну привабливість регіону, тобто створювати умови для використання інвестицій із забезпеченням максимального економічного та соціального ефекту від їх реалізації при дотриманні встановленого рівня інвестиційного ризику.

Соціально-економічний розвиток регіонів напряму залежить від рівня їх інвестиційної привабливості. Слабкі інвестиційні позиції регіонів перешкоджають процесу структурної перебудови економіки, не дають можливості розширювати виробництво, створювати нові підприємства та робочі місця, а відповідно і розвивати соціальну сферу.

Розвиток інвестиційних процесів та активізація інвестиційної діяльності значною мірою визначаються інвестиційною привабливістю об'єктів інвестування, тому для побудови ефективної інвестиційної стратегії та механізмів інвестиційного менеджменту необхідно провести всебічне, комплексне дослідження цієї категорії та визначити напрямки покращення функціонування й сприяння подальшому розвитку інвестиційних процесів на регіональному рівні. Тому в сучасних умовах усе більш актуальними стають питання дослідження інвестиційної привабливості. Дослідження у даній сфері висвітлені у наукових працях О. Акіменка, А. Асаула, М. Бондара, І. Бланка, М. Бутка, І. Вахович, О. Гаврилюка, Д. Гадуніча, А. Гайдучього, С. Герасименка, З. Герасимчук, Б. Данилишина, В. Демидовича, М. Денисенко, В. Зайцева, С. Зеленського, Ю. Іванова, С. Іщук, О. Кириленка, Т. Кулініч, Л. Ковальська, О. Кузьміна, І. Комарницького, Н. Коренєва, І. Ландара, М. Лесечка, Л. Мамуль, К. Маркевича, П. Матвієнко, О. Носової, В. Сімонової, Л. Свистун-Золотаренко, А. Пересади, Г. Харламової, Д. Гуданіча, Т. Уманець, Л. Чернюк, Т. Чернявської, та ін. і зарубіжних вчених: С. Брю, Дж. Кейнса, К. Макконелла, Ф. Модільяні, Ф. Перру, М., Фрідмена, Ф. Хайєка, В. Хобти, Й. Шумпетера, та багато інших.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження інвестиційної привабливості, визначення сутності понять „інвестиційний клімат”, „інвестиційна діяльність”, „інвестиційна активність”.

Результати дослідження. Хоча інвестиціям та інвестиційній привабливості за останні роки приділяється багато уваги, проте існує багато напрямків, які потребують подальшого вивчення. На сьогодні не існує єдиного визначення сутності поняття „інвестиційна привабливість регіону”. Тому необхідно детальніше дослідити дану категорію. Для поглибленого вивчення поняття „інвестиційна привабливість регіону” проведемо аналіз наступних категорій: „інвестиційний клімат”, „інвестиційна активність регіону” та „інвестиційна діяльність регіону”, визначимо взаємозв’язок між ними.

Проаналізуємо сутність поняття „інвестиційна привабливість регіону”. Провівши огляд досліджень, які ведуться вітчизняними та іноземними вченими в цій сфері сформуємо таблицю, яка відображає погляди вчених на трактування сутності досліджуваного поняття.

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття інвестиційної привабливості

Підходи (вчені)	Сутність поняття
Н. Макарій	– справедлива кількісна і якісна характеристика зовнішнього і внутрішнього середовища об’єкта потенційно можливого інвестування [1, с.53-55].
В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда, Ю.М. Великий, К. П. Покатасва	– інтегральна характеристика доцільності вкладення капіталу в потенційні об’єкти інвестування з огляду на їх інвестиційний потенціал та пов’язані з цим процесом специфічні (мікроекономічні) й неспецифічні (макроекономічні) інвестиційні ризики, які, власне, і є головними складовими розглядуваної категорії [2, с. 265].
Г. В. Козаченко, О. М. Антіпов	– сукупність об’єктивних і суб’єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- і мікрорівнях [3, с. 23-24].
Н.А. Коренева, М. П. Бутко, С.С. Герасименко, О.О. Мельник, О.В. Носова	– сукупність об’єктивних можливостей і обмежень, що обумовлюють привабливість середовища і впливають на інтенсивність інвестування з використанням існуючих умов та передумов [4, с.106].
А. Асаул	– становище регіону в той чи інший момент часу, тенденції його розвитку, що відображаються в інвестиційній активності [5, с. 53].
Наказ Держкомстату Укр., Про затвердження Методики розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку” № 114 від 15 квітня 2003 р.	– відповідність регіону основним цілям інвесторів, що полягають у прибутковості, безризиковості та ліквідності інвестицій [6].
Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій № 22 від 23 лютого 1998 р.	– рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного регіону [7].
М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко	– відповідність регіону основним цілям інвесторів, що полягають у прибутковості, безризиковості та ліквідності інвестицій; рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного регіону; становище регіону в той чи інший момент часу, тенденції його розвитку, що відображаються в інвестиційній активності [8, с. 30-31].
М. Крейніна	– відповідь на питання про доцільність вкладення коштів у конкретний об’єкт [9, с. 9].
С. Максименко	– сукупність різноманітних об’єктивних ознак, засобів, можливостей та обмежень, які обумовлюють інтенсивність залучення інвестицій в основний капітал просторової системи [10, с.18].
С. О. Іщук, Т. В. Кулініч	– інтегральний показник, що об’єднує систему формальних і неформальних критеріїв, за якими визначається доцільність вкладення капіталу в потенційний об’єкт інвестування; сукупність певних параметрів та характеристик, притаманних цьому регіону, які дозволяють йому залучати необхідний обсяг капіталу на взаємовигідних з інвесторами умовах [11, с. 71].
І. О. Амплєсва	– інтегральна характеристика окремих регіонів країни з позиції ефективності інвестиційної діяльності в них [12, с. 12].
Л. В. Кирик	– характеристика доцільності щодо інвестування у нього в термінах здійснення інвестиційної діяльності з максимальним ефектом за мінімальних витрат; – характеристика окремих регіонів країни з позиції здійснення у них інвестиційної діяльності [13, с. 105-106].

Інвестиційна привабливість – це багатогранне поняття, тому всі розглянуті визначення відображають його сутність, вони доповнюють одне одного, розкривають його зміст, роблять його ширшим для розуміння.

У дослідженні бачимо, що науковці С. О. Іщук, Т. В. Кулініч розглядають інвестиційну привабливість, як інтегральний показник, проте хотілося б відзначити, що скоріше розрахований інтегральний показник визначає та характеризує рівень інвестиційної привабливості регіону.

Заслужує на увагу визначення А. Асаула, який говорить, що інвестиційна привабливість – це становище регіону в той чи інший момент часу, тенденції його розвитку, що відображаються в інвестиційній активності. [5, с. 53]. Під впливом часу у соціально-економічному розвитку регіону відбуваються постійні зміни, що автор підкреслив у трактуванні поняття інвестиційної привабливості регіону. На нашу думку

врахування фактора часу є важливим, оскільки стан об'єкта інвестування в кожен інший момент часу буде змінюватись.

Також хотілося б погодитись з думкою вчених, які розглядають інвестиційну привабливість регіону як його відповідність основним цілям інвестора. Інвестор вкладатиме ресурси в обраний об'єкт, якщо той буде відповідати його вимогам.

Інвестиційна привабливість розглядається як характеристика об'єкта інвестування, що показує рівень доцільності вкладення ресурсів у даний об'єкт, або відмову від нього. Інвестиційна привабливість регіону – характеристика, яка показує рівень його розвитку, конкурентоспроможності, можливостей, характеризує переваги та недоліки, які враховуються інвесторами.

Інвестиційна привабливість – це якісна та кількісна характеристика об'єкта можливого інвестування в певний момент часу, яка складається з сукупності об'єктивних і суб'єктивних факторів, впливає на рішення інвестора про доцільність інвестування у даний об'єкт та можливості здійснення інвестиційної діяльності.

У науковій літературі можна зустріти думку, що інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат – це тотожні поняття. Проте, на нашу думку, ці дві категорії слід розмежовувати, що буде досліджено далі у роботі.

М. П. Денисенко розглядає інвестиційний клімат як особливу підсистему в інституційній системі економіки, покликану створити передумови для найкращого використання суспільно-економічних відносин у розвитку і науково-технологічному відновленні продуктивних сил суспільства через активну інвестиційну діяльність [14, с. 43-44].

Г. О. Харламова трактує поняття інвестиційний клімат як систему інвестиційних відносин, які формуються під впливом великої кількості взаємопов'язаних процесів економічного, політичного, соціально-психологічного, інноваційного, інфраструктурного, нормативно-правового, екологічного, кримінального характеру [15, с. 74].

На думку О. А. Кириченка інвестиційний клімат – сукупність політичних, економічних, юридичних, соціальних та інших факторів, що визначають у підсумку ступінь ризику капіталовкладень і можливість їхнього ефективного використання [16, с. 42]. Схожий підхід до розгляду цієї категорії знайдемо у працях А. А. Агеєнко, Л. О. Мармуль, Т. А. Чернявської, М. Д. Лесечка, О. А. Кириленка, А. О. Черемис, О. М. Черемис.

Заслужовує на увагу позиція вчених, які розглядають інвестиційний клімат як сукупність інвестиційних відносин. На нашу думку таке визначення відображає сутність досліджуваного поняття. Інвестиційний клімат характеризує рівень розвитку інвестиційних процесів у регіоні, характер інвестиційної діяльності.

Інвестиційний клімат регіону – це характеристика (інвестиційних відносин) інвестиційних процесів у регіоні, що формуються в процесі здійснення інвестиційної діяльності під впливом великої кількості взаємопов'язаних передумов і визначають можливість ефективного використання капіталовкладень.

Для детального аналізу сутності понять „інвестиційна привабливість регіону” та „інвестиційний клімат регіону” визначимо сутність категорій „інвестиційна діяльність” та „інвестиційна активність”.

Пропонуємо розглядати інвестиційну діяльність як процес, який складається з сукупності операцій, що виникають у ході інвестування між учасниками інвестиційних відносин; сукупність заходів і дій учасників інвестиційних відносин (фізичних, юридичних осіб та органів влади), які виникають в процесі реалізації інвестиційних ресурсів з метою задоволення інтересів усіх сторін.

Також у нашому дослідженні розглянемо термін „інвестиційна активність” та визначимо його взаємозв'язок з раніше досліджуваними поняттями.

А. Асаул розглядає інвестиційну активність як концентрацію та розподіл інвестиційного капіталу, активізацію впровадження нових виробничих потужностей, розвиток прямих і портфельних інвестицій [5, с. 55].

Г. О. Харламова визначає, що інвестиційна активність об'єкта інвестування – це інтенсивність залучення до нього інвестицій [15, с. 75].

На нашу думку, інвестиційну активність слід розуміти як сукупність інвестиційних потоків внаслідок здійснення інвестиційної діяльності. Інвестиційний потік – це рух інвестиційних ресурсів у певний проміжок часу у визначеному напрямку з метою отримання очікуваного результату.

Розглянувши поняття „інвестиційної привабливості регіону”, „інвестиційного клімату”, „інвестиційної діяльності” та „інвестиційної активності” пропонуємо визначити ступінь їх взаємозв'язку, зображений на рис. 1.

Рис. 1 свідчить, що інвестиційна політика регіону формується з метою залучення інвестиційних ресурсів, тому вона направлена на підвищення інвестиційної привабливості регіону. Інвестиційна привабливість, в свою чергу, впливає на характеристики інвестиційного клімату, інвестиційну діяльність. Тобто чим вищий рівень інвестиційної привабливості регіону, тим краще розвинутою буде інвестиційна діяльність (інвестиційні процеси, характер взаємозв'язків, партнерських стосунків.) Інвестори створюють бізнес та реалізують проекти в тих регіонах, де можуть отримати максимальні прибутки від здійснення своєї діяльності.

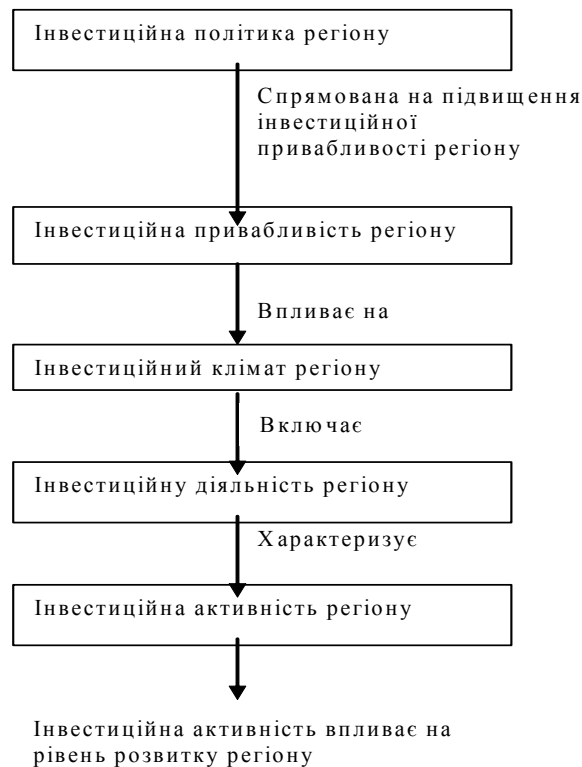

Рис. 1. Модель взаємозв'язку інвестиційної привабливості регіону та інвестиційного клімату регіону

Інвестиційна діяльність характеризує рівень інвестиційної активності регіону. Чим більше інвестиційних процесів відбувається, реалізовується інвестиційних проектів, тим інтенсивніший буде рівень інвестиційних потоків. Також бачимо прямий взаємозв'язок інвестиційної привабливості регіону та інвестиційної активності. Чим більше привабливий регіон для інвесторів, тим вищою буде активність руху інвестиційних ресурсів. Отже інвестиційна привабливість регіону визначає рівень інвестиційної активності.

Інвестиційний клімат регіону – це характеристика інвестиційної діяльності регіону, інвестиційних процесів, що відбуваються і вказують на рівень інвестиційної активності. Можемо сказати, що інвестиційна привабливість регіону є основним фактором, який впливає на залучення інвестиційних ресурсів та на інвестиційний клімат. Інвестиційний клімат є похідним від інвестиційної привабливості регіону. Він формується залежно від ступеня привабливості об'єкта інвестування.

Висновок. На сьогодні інвестиційні ресурси постають одним з найважливіших інструментів покращення соціально економічного життя країни та регіонів, зростає їх роль у господарській діяльності суб'єктів господарювання. Тому постає необхідність створення дієвих механізмів їх залучення, шляхом підвищення інвестиційної привабливості. Саме тому наше дослідження направлене на визначення сутності поняття „інвестиційної привабливості регіону”, її ролі та значення у житті регіонів.

Проведення аналізу цієї категорії, дозволяє визначити глибину даного поняття, проблеми та перспективи покращення та вдосконалення. Для детального аналізу та глибокого вивчення категорії „інвестиційна привабливість регіону” у роботі ми провели аналіз понять: „інвестиційний клімат регіону”, „інвестиційна діяльність регіону”, „інвестиційна активність регіону”.

Пропонуємо розглядати інвестиційну привабливість регіону як якісну та кількісну характеристику об'єкта можливого інвестування в певний момент часу, яка складається з сукупності об'єктивних і суб'єктивних факторів, впливає на рішення інвестора щодо доцільності інвестування у даний об'єкт та можливості здійснення інвестиційної діяльності.

Література

1. Макарій Н. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств / Н. Макарій // Економіст. – 2001. – № 1. – С. 52–60.
2. Покатаєва К. П. Теоретичні аспекти визначення категорій „інвестиційний потенціал” та „інвестиційна привабливість” / К. П. Покатаєва // Комунальне господарство міст : наук.-техніч. зб. Серія: Економічні науки. – К. : Техніка. – 2007. – № 75. – С. 262–268.
3. Козаченко Г. В. Управління інвестиціями на підприємстві : [навч. посібник] / Г. В. Козаченко, О. М. Антіпов. – К. : ВНЕУ, 2004. – 298 с.
4. Корнєєва Н. А. Методичні підходи до побудови комплексної інтегральної оцінки інвестиційної

привабливості на регіональному рівні / Н. А. Коренева // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 2. – С. 106–111.

5. Асаул А. Систематизация факторов, характеризующих инвестиционную привлекательность регионов / А. Асаул // Региональная экономика. – 2004. – № 2. – С. 53–62.

6. Про затвердження Методики розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку : наказ Держкомстату України № 114 від 15 квітня 2003 р. / Державний комітет статистики України. – 2003.

7. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій : наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств і організацій № 22 від 23 лютого 1998 р. // Офіційний вісник України від 16.04.1998. – 1998. – № 13. – С. 211.

8. Бутко М. Сучасна проблематика оцінки інвестиційної привабливості регіону / М. Бутко, С. Зеленський, О. Акименко // Економіка України. – 2005. – № 11. – С. 30–37.

9. Туболец І. І. Чинники формування інвестиційної привабливості регіону / І. І. Туболец // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 20. – С. 9–11

10. Карімов Г. І. Стимулювання інвестиційної діяльності в системі управління регіону / Г. І. Карімов // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 6. – С. 17–20.

11. Іщук С. О. Оцінювання інвестиційної привабливості регіону: методичний аспект / С. О. Іщук, Т. В. Кулініч // Региональная экономика. – 2010. – № 3. – С. 71–78.

12. Амплеева І. О. Регіональний розподіл інвестицій в основний капітал / І. О. Амплеева // Науково-технічна інформація : науково-практ. інф. журнал. – 2005. – № 3 (25). – С. 11–14.

13. Кирик Л. В. Проблеми дослідження інвестиційної привабливості регіону / Л. В. Кирик, Б. С. Катаєва // Сталий розвиток економіки : всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2010. – № 1. – С. 104–107.

14. Андрушків І. П. Інвестування регіональної економіки та його ефективність в Україні : [монографія] / Андрушків І. П., Вовчак О. Д., Рушишин Н. М. – Львів : Вид-во ЛКА, 2010. – 192 с.

15. Харламова Г. О. Оцінювання привабливості об'єктів інвестування / Г. О. Харламова // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 9 (87). – С. 73–79.

16. Кириченко О. А. Інвестування : [підручник] / О. А. Кириченко, С. А. Єрохін. – К. : Знання, 2009. – 573 с.

Надійшла 12.08.2011

УДК 658.152

Г. А. КОПОСОВ, Е. А. НЕЗДОЙМИНОГА, М. В. ШАРКО
Херсонский национальный технический университет

ОПТИМИЗАЦИЯ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ РЕСУРСОВ ПРИ УПРАВЛЕНИИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ

Представлена методология принятия решений по распределению инвестиционных ресурсов при управлении инвестиционной деятельностью в условиях неопределенности и риска. Рассмотрена модель поиска оптимальных вариантов управления и пример ее реализации, направленный на получение максимальной прибыли.

The methodology of decision-making on the allocation of investment resources for investment management in the face of uncertainty and risk is presented. A model of the search for the best management options and an example of its implementation aimed at maximum profit are considered.

Ключевые слова: инвестиции, инновации, ресурсы, многошаговое управление.

Актуальность проблемы. Достижение устойчивого роста Украинской экономики и потенциальный ее переход на инновационный путь развития не представляется возможным без рационального использования инвестиционных ресурсов на всех уровнях хозяйствования. Сегодня предприятия функционируют в условиях острой недостаточности собственных оборотных средств и оборотного капитала, и в целом их развитие сдерживается отсутствием гибкого механизма управления инвестиционными ресурсами. Проблемы стратегического управления инновационным развитием производства чаще всего отождествляется с принятием решений. Особенностью такого управления является то, что принятие решений производится в условиях достаточно глубокой неопределенности. Это требует постоянного совершенствования системно-образующего представления практической материализации результатов производственной деятельности, адекватного современным условиям функционирования предприятий в трансформационной среде.

Анализ публикаций и достижений. Эффективность принятия решений зависит от правильной постановки цели, которую нужно достичь, оценки способов ее достижения, факторов, определяющих пригодность различных альтернатив и вероятность их реализации. Разработка и внедрение компьютерной поддержки принятия решений в информационно-управляющих системах промышленных предприятий,